

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Manuskript 2A 14

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

N:r 48.

Stockholm den 27 November 1913

6:e årg.

Prenumerationspris: 1/2 år.. kr. 4: 50 1/4 år.. kr. 2: 50 3/4 .. " 3: 50 1/2 .. " 1: 25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.	Redaktion: Klarabergsgatan 48, två tr. Telefoner: Allm. 63 53. Riks- 122 85. Utgifningstid hvarje torsdag.	Redaktör o. ansvarig utgivare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: kl. 11—12. Sthlm 1913, F. Englunds Boktr.	Expedition och Annonskontor: Klarabergsgatan 48, två tr. Post- och telegrafadress: DAGNY, Stockholm.	Annonspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10: —. Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 %, 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annons bör vara inlämnad senast måndag f. m.
---	--	---	--	--

Ny aflöningstyp.

I dagarna har af 1902 års löneregringskommitté afgifvits ytterligare ett betänkande, n:r XL, innefattande ny aflöningstyp för kvinnliga biträden hos vissa ämbetsverk.

Det framlagda förslaget innebär emellertid i hufvudsak ingen egentlig nyhet. Såsom kommittén också i den inledande öfversikten meddelar, framlade den s. k. statistiska kommittén redan år 1910 ett förslag om inrättande af en högre kvinnlig befattning, då benämnd bokhållaretjänst. Enahanda förslag framfördes sedermera af kommerskollegiikommittén och departementalkommitterade. Äfvenledes har föreningen Kvinnor i Statens tjänst upprepade gånger gjort underdåniga framställningar i samma syfte.

Frågan blef emellertid den 10 maj 1912 af Kungl. Maj:t remitterad till löneregringskommittén för utredning rörande dels behovet af den ifrågasatta befattningen, dels ock huruvida anledning kunde finnas att bestämma aflöningstypen äfven för biträdestjänster, som i andra ämbetsverk än kommerskollegium och socialstyrelsen blifvit uppförda å stat vid 1912 års riksdag.

Kommitténs undersökning utmynnar i att den nya befattningen är af behovet påkallad och f. n. erforderlig, förutom i de båda sistnämnda verken jämväl i arméförvaltningen.

Befattningen, benämnd biträde af tredje lönegraden,

afser ett visst förmanskap och ledning af arbete vid statistiska specialundersökningar, öfvervakande af arbetes utförande, tjänstgöringstider m. m. eller räkenskapsföring af mera ansvarsfull beskaffenhet, äfvensom registrerings- och diarieföringsgöromål.

Beträffande aflöningsbeloppet tillstyrker kommittén en begynnelseaflöning af 2,000 kronor med två ålderstillägg, hvardera å 200 kr. efter 5 resp. 10 års väl vitsordad tjänstgöring. Genom en sådan anordning kommer den nya befattningen att med de nuvarande biträdesbefattningarna af högre och lägre aflöningsgrad, eller såsom de af kommittén nu benämnas af första och andra lönegraden, bilda ett slags kvinnligt tjänstesystem, där skillnaden i begynnelseaflöning mellan närmast högre grad är densamma, äfvenså ålderstilläggens antal och belopp samt de tidsperioder, efter hvilka rätten till ålderstillägg kan inträda. Af begynnelseaflöningen föreslås 1,100 kr. såsom lön, 750 kr. såsom tjänstgöringspenningar samt 150 kronor ortstillägg, och blir sålunda skillnaden i pension mellan de olika lönegraderna äfvenledes densamma.

Onekligen har kommittén i föreliggande betänkande ställt sig förstående till den af de statistiska verken framställda begäran, och i sak är ej mycket att invända mot själfva förslaget. Uppdelningen i lön och tjänstgöringspenningar blir dock ofördelak-

tigare för hvarje högre grad. Rättvisare är departementalkommitterades förslag med pension till $\frac{2}{3}$ af lönen. Därjämte kunna vi ej underlåta att påpeka faran för godtycke vid besättning af ifrågavarande platser, om, såsom kommittén föreslår, tjänsteåldern städse skall blifva af synnerligen underordnad betydelse och endast de i »begåfning, kunskaper och arbetsduglighet bäst tillgängliga arbetskrafter inom eller utom vederbörande ämbetsverk böra ifrågakomma till dessa tjänstebefattningar». Hur lätt skall ej chefens eller än värre en afdelningschefs subjektiva uppfattning af ett biträde, som han är van att samarbeta med, göra sig gällande och medföra ett intensivt befrämjande af hennes befordran med kränkande af annans bättre rätt. Vid bedömande af kvinnor anläggas som bekant städse andra synpunkter än ifråga om män.

Kommittén föreslår vidare, att den för kvinnliga biträden vid flertalet centrala ämbetsverk f. n. gällande begränsningen af öfvertidsarbetet skall bortfalla för biträden af tredje lönegraden och dessa liksom de manliga tjänstemännen vara skyldiga att vid alla de tillfällen, då göromålets gång det kräver, underkasta sig nödig utsträckning af tjänstgöringen.

Ja, det låter mycket rättvist, och kommittén menar förvisso äfven så, men hur ställer det sig i verkligheten. Jo, de manliga tjänstemännen äga — förutom den ej oväsentliga möjligheten att påkalla kvinnligt biträdes hjälp vid sitt eget arbete — frihet att själf ordna detta, och vilja de, kunna de i regel undvika öfversittning, åtminstone kan arbetet förläggas till hemmet å själfvald tid. De kvinnliga biträdena däremot, af hvilken grad de än må vara eller blifva, äro beroende af hvad arbete som lämnas dem och framför allt när det lämnas. Och massarbete, tidsödande eller brådiskande arbeten af alla slag, som fordra en otrolig flit och uthållighet, hafva en förvånande benägenhet att samla sig på kvinnliga händer. Hvarjämte arbeten, som i lugn och ro i timmar, dagar, veckor eller månader, allt efter omständigheterna, förelegat inom verket, blifva, så snart de nå kvinnliga befattningshafvare, genast så brådiskande, att de oundvikligen måste bli färdiga och expedieras samma dag, ja samma timme. Och dag för dag skall biträde af tredje aflöningsgraden få sitta öfver — icke en timme, såsom i vissa verk biträde af högre ja t. o. m. af lägre aflöningsgrad f. n. göra, utan flera timmar — för arbeten, som, om hon fått dem i tid eller eljest ägt frihet att själf ordna sitt arbete, alls icke kräft extra tid.

Slutligen kunna vi ej annat än förvåna oss öfver kommitténs oförmåga att finna en mer tilltalande benämning än »biträde» graderadt. Flera olika namnförslag hafva dock af ämbetsverk och kommittéer afgifvits. Den af departementalkommitterade föreslagna benämningen »assistent» borde, synes det oss, kunnat af kommittén förordas.

Men titelfrågan må så vara. Sorgligare är den

motivering för de nya befattningarna, som af kommittén lämnas.

Kommittén anser, att »det lärer icke vara att påräkna, att kvinnor med de förutsättningar i olika afseenden, som krävas för nöjaktigt utförande af sådana göromål, om hvilka här är fråga, skulle kunna i mån af behof fästas vid eller kvarhållas i statens tjänst, därest icke högre aflöning än för närvarande kan erbjudas dem». Och kommittén fortsätter: »Äfven om aflöningen för vissa genom göromålets beskaffenhet särskildt högt kvalificerade kvinnliga tjänstebefattningar höjes i hufvudsaklig öfverensstämmelse med hvad i sådant afseende yrkats, torde den här af förorsakade ökningen af statens utgifter vara tämligen obetydlig i jämförelse med de kostnader, som skulle uppstå genom anställande af manliga befattningshafvare, särskildt om dessa skulle erhålla ordinarie tjänstemäns ställning. För sådan extra ordinarie manlig personal, som härvidlag skulle kunna komma till användning, står aflöningen i regel till beloppet tämligen nära den aflöning, som består nu ifrågavarande kvinnliga personal, men det måste ändock för staten såsom arbetsgivare vara att anse såsom afsevärda fördelar dels att de kvinnliga befattningshafvarna skulle förpliktas att åt sin tjänstgöring ägna visst större antal timmar dagligen, under det att den extra ordinarie manliga personalens dagliga tjänstgöringstid i regel blefve väsentligen kortare, dels ock att de kvinnliga befattningshafvarna kunde påräknas under längre tid i följd vara att tillgå för uppehållande af samma slag af tjänstgöring.»

Det innebär afsevärda fördelar för staten, att å de föreslagna nya befattningarna anställa kvinnliga biträden, ty den lön, som bjudes å dessa högsta för dem tillgängliga ordinarie platser, är till beloppet tämligen lika den manliga tjänsteinnehafvarens begynnelselön, under det att den dagliga tjänstgöringstiden är i det närmaste dubbelt så lång. Och slutligen, de befordras icke vidare. Naturligtvis ej i ofvannämnda verk, som för sina manliga tjänstemän fordra högre akademisk examen, men de befordras ej heller om de äga den för verkets manliga tjänstemän fastställda kompetensen. Också detta en fördel för staten.

Motiveringen talar för sig själf. I sak innefattar förslaget emellertid jämväl afsevärda fördelar för statsanställda kvinnor genom att, åtminstone för ett fåtal af dem, öppna möjlighet till ett vidgadt arbetsområde, en ansvarsfullare, mer själfständig uppgift samt en förbättrad ekonomisk ställning. Och vi hoppas, att de föreslagna platserna vid 1914 års riksdag måtte blifva en verklighet samt att öfriga ämbetsverk, där den nya typen är erforderlig, och det är helt visst på rätt många håll, måtte snarast söka tillgodose sin kvinnliga personals berättigade intressen.

Från världens rösträttsfält.

I Woman's Journal stod nyligen två små berättelser, som äro värda att taga vara på. Den ena, emedan den rör Internationella Alliansens ordförande, och den andra, emedan den som så mycket annat bevisar, hur världen följer med dit vädret blåser.

Mrs Harriet Taylor Upton berättar om sitt första sammanträffande med Mrs Chapman Catt, att detta skedde på ett "den Amerikanska Nationalföreningens årsmöte för rätt många år se'n". Mrs Upton satt vid pressbordet, emedan hon då ombesörjde de meddelanden, som från årsmötet gingo ut till tidningarna. En ung, vacker kvinna, hvars namn ej fanns på programmet, hade haft ett anförande, och Mrs Upton skickade en biljett till henne för att i enlighet med svaret kunna redigera den tidningsnotis om henne, som blef nödvändig till följd af anförandets halt. "Hvem är Ni? Hvar är Ni född och uppfödd? Har Ni något yrke? Är Ni gift?" lydte biljetten.

Svaret, som var skrivet med blyerts, lydte: "Född i Wisconsin, uppfostrad i Iowa, var journalist i Kalifornien. Är gift, han sitter nere i salen, Har intet stort namn och får det aldrig. Carrie Chapman Catt." Ett svar, skrifver Mrs Upton, lika enkelt naturligt och anspråkslöst som hennes uppträdande ännu är, fastän hennes namn blifvit känt öfverallt i världen.

Den andra historien är ej fullt så autentisk, men den hör till de sannolika, de, om hvilka man erkännande kan säga: "Det kunde ha varit så", och den lyder så här: "Mrs Sarah Todd, 103 år gammal, svägerska till Abraham Lincoln, har nyligen uppförts på röstlängden i Eugene, Oregon, och för första gången i sitt lif röstat i ett allmänt ärende. Trots sin ålder är Mrs Todd pigg ännu. "Hvarför skulle jag icke rösta", sade hon, "jag är gammal nog till det."

Och det är icke blott sådana saker, anekdoter, hvilka möjligtvis ha inträffat, eller berättelser om händelser, hvilka möjligtvis kunde ha inträffat, som visa hvarv rösträttsvinden blåser. Det finns annat också, utom de direkta lagförändringar, som, äfven om det icke erkännes eller är fullt medvetet hos de maktägande, dock härleder sig af evolutionens påtryckning.

Ett sådant litet drag förekom nyligen vid "Landsförbundets for Kvinders Valgret" årsmöte i Köpenhamn den 18 och 19 oktober. Då Internationella Alliansen hade sin kongress i Köpenhamn år 1906, förekom bland andra fester eftermiddagstebjudning för alla kongressens medlemmar på nya rådhuset. Det var ju både fint, vänligt och framsynt handlat af dem, som hade Köpenhamns stads sociala ekonomi omhand, och, såvidt jag vet, förekomma fester på rådhuset för alla kongresser. Men det hade varit lätt för dem att göra ett undantag för kvinnornas kongress, så gjorde man i Wien i år oaktadt det, som man sagt mig, i Wien finnes särskildt anslag för utöfvande af värdskap för kongresser.

Emellertid var kongressen på fest i Köpenhamns nya rådhus, och i år gick man på Landsförbundets årsmöte ännu ett steg längre. Under årsmötet hölls ett stort of-

fentligt möte i rådhuset, därvid en af Köpenhamns borgmästare talade om kvinnans rösträtt och kallade den "vår ungdoms dröm och vår mandoms mål", och för detta statsministern Klaus Berntsen och statsministern i den nu sittande regeringen, Zahle, talade båda om den grundlagsändring, som nu föreligger inför riksdagen, och det politiska arbete, som krädes för att få den igenom under denna session.

Detta var dock icke hvad jag menade med den lilla omständighet, som visade hvarv vinden blåser. Detta är solida fakta, som bära bud om myndigheternas sinnelag. Nej, jag menade den omständigheten, att ett stort automobilbolag skickade åttio automobiler för att köra årsmötets delegerade till Christiansborg, där det nya riksdagshus uppföres, hvarest man väntar att kvinnor skola bli medlemmar, och därifrån till det gamla riksdagshuset, där en af ministrarna höll ett föredrag om tillvägagångssättet inom riksdagen. Det blir roligt för de engelska kvinnorna, när en af de rösträttsvänliga ministrarna, exempelvis Mr Lloyd-George, förevisar parlamentshuset, och ett ännu roligare och stoltare ögonblick, då kanske Mr Mac Kenna bjuder några af dem på te på parlamentshusets terrass istället för den kost, hvarpå han nu bjuder några af dem.

Tillsvidare äro ministrarna i England, äfven de rösträttsvänliga, icke vänliga mot kvinnornas kraf, och saken där utvecklar sig just nu åt två olika håll. Women's Freedom League, den utomordentligt begåfvade och älskade Mrs Despards förening, har, som hon säger, "börjat ett fälttåg för att åstadkomma ett bättre tillstånd vid domstolarna, på polisstationerna och i fängelserna, där många öfvergrepp, missbruk och föräldrade förhållanden existera. Tillämpningen af lagen är synnerligt bristfällig, där det gäller beskyddandet af kvinnor och barn och behandlingen af fångar, som vänta på rannsaking."

Och de religiösa rösträttsföreningarna i Storbritannien ha anordnat en bönevecka för kvinnornas politiska befriande, den 1 till 8 november, "med tanke på den stora och ytterliga vikten af frågans afgörande". En kommitté af medlemmar från The Church League, The Free Church League, The Catholic Women's Suffrage Society, The Friend's League, The Jewish League och The Scottish Churches' League har organiserat planen. Fullkomlig handlingsfrihet lämnas åt hvarje enskild förening, som blott ombedes att hålla minst en gudstjänst under den veckan, under hvilken de andliga och moraliska sidorna särskildt framhållas, "ty", säger kommittén, "kvinnornas kraf på politisk frigörelse är icke blott ett yrkande på politiska rättigheter utan uttrycket för en stor moralisk och religiös rörelse bland kvinnorna".

Äfven i Tyskland har Landsföreningen (Deutscher Verband für Frauenstimrecht), haft sitt årsmöte i Eisenach från den 5 till den 10 oktober. Jag tror just icke man kan säga, att intressena för kvinnornas rösträttssträfvanden äro särdeles väl upptagna i allmänhet i Tyskland, och nog synes det, som om kvinnorna där hade en längre bana att tillryggalägga än i andra länder, innan de nå det mål, som nu hägrar för några få, och ett stort

arbete, innan de nya idéerna hunnit genomsyra ens de bästa elementen af den tyska nationen. Men en liten glädje hade suffragisterna dock i Eisenach.

Stadens borgmästare hälsade "suffragisterna välkomna på stadens vägnar och önskade dem med erkännande och uppmuntrande ord framgång i deras arbete". Fru Marie Stritt, Landsföreningens ordförande, tackade på församlingens vägnar och "uppmanade de närvarande att tacksamt ihågkomma det historiska ögonblick, då en tysk myndighet för första gången gaf ett officiellt välkomnande åt suffragister".

Genom enhälligt beslut skickades inbjudning till Internationella Alliansen för Kvinnans Politiska Rösträtt att sammanträda i Berlin 1915, den officiella bekräftelsen på fru Marie Stritts villkorliga inbjudning i Budapest.

Ellen Wester.

Årstakommitténs soaré i Stockholm.

Öfverallt i landet har nu penninginsamligen för kvinnornas Årsta-utställning pågått, på många håll i samband med någon för ändamålet arrangerad fest. Så har fallet varit här i Stockholm, där kommitterade torsdagen den 20 dennes ordnade en soaré på Grand Hotel, som lyckades samla en fulltalig och intresserad publik. Den stora spegelsalen, som på utsatt klockslag fylldes till sista plats, erbjöd en festlig anblick. Främst i den eleganta och representativa samlingen syntes kronprinsessan och prinsessan Ingeborg.

Det rikhaltiga programmet bjöd på flera vackra saker. Sedan fru Agda Montelius hälsat de närvarande välkomna och talat om ändamålet med soarén, utfördes af en kammarorkester, bestående af fem damer och två herrar, Mendelsohns *Heimkehr aus der Fremde*. Fröken Carin Wästberg visade Baltiska utställningen med Årsta i skioptikonbilder, fru Astrid Gullstrand reciterade en dikt, fröken Karin Branzell sjöng, lifligt applåderad, en del sånger, Djursholmskören bidrog äfven med flera sågnummer under ledning af fru Alice Tegnér, vidare sjöng intendenten Elfgren och en damtrio. Ett särdeles vackert nummer var dans af fröken Behles elever. Soarén avslutades med Stenhammars Sverige, sjungen af damkören, som af publiken stående afhördes.

Till Dagnys läsekrets i landsorten.

Som Dagny önskar vara ett enande band mellan Sveriges kvinnor samt har till sitt mål att tillvarataga allas intressen på skilda platser, få vi härmed uppmana våra läsarinor i landsorten att de, för att underlätta denna vår uppgift, ville till tidningens redaktion insända sådana notiser, som utöfver lokalintresset innehålla saker af vikt för kvinnorörelsen i dess helhet.

Litteratur.

Magdalena. En Stockholmsroman från 1790-talet af *Jane Gernandt-Claine*. Wahlström & Widstrand, Stockholm.

En Stockholmsroman från 1790-talet kallar Jane Gernandt-Claine sin nya bok. Det är också Stockholm kort efter Gustaf den tredjes död. Hertigen-regentens och Reuterholms silhuetter skymta, om än förbiilande hastigt, groteskt klumpiga i den dröjande strålglansen från tjusarkungen. Lättare och behagfullare i den ännu glimtande gustavianska dagern rör sig framom dessa två bakgrundsfigurer, som länka berättelsens stora tragiska öde, en mängd personer, från Magdalena Rudenschöld och Armfelt, Sergel, den exotiske kavaljeren Don Miguel Sources och "rika Knösen" till "mamsellerna af den bättre sorten", bland hvilka Fredrique Löf stiger fram som den drottning hon var i sin värld. Med hufvudet kammadt efter en Venus, som Sergel tecknat af åt henne i Rom, åker hon här i mästarsens phaeton, och den atmosfär som omger henne smakar "Sergel och icke Sergel, grofhet och förfining, bondförstånd och vett". Hon är ännu trots sina fyllda 33 år den "deliciosa flicka", som gjort Kellgren yr i hufvudet och inspirerat hans skönaste dikt, och hon är eldigt varm och icke god att ha att göra med när hennes egna intressen stå på spel, annars det godmodigaste hjälpsamma och uppsluppaste glada.

Vid sidan af Fredrique Löf och i den tvetydiga värld, där hon härskar, har förf. satt in sin romans hufvudfigur, en ung flicka med namnet Magdalena liksom Magdalena Rudenschöld, en ung varelse med hjärtat fylldt af en underlig främmande längtan, med ögon som skåda långt bort, utan att se det som är nära, med en sinnets ömtålighet och skärhet, som hör föga hemma i den miljö där hon rör sig. I henne sjunger allt det af obestämbart lyckolängtan och oändlig hängifvenhetskänsla, som klingar i Jane Gernandt-Claines egen, vackraste lyrik, och det är också i drömmarnas blåa land, som hon har sin verkliga hemorts rätt. I 1790-talets Stockholm går hon vilse. Det är icke för henne att ackommodera sig hos "rika Knösen" som en af den "bättre sortens" mamseller. Från "Stadlingskan" och Stora Hoparegränden och hela den smutsiga verkligheten flyr hon rätt in i drömlandet, till det gamla förnämt slutna huset vid Malmskillnadsgatan, där hennes hjälte och kastilianska äfventyrare respektfullt böjer knä för "les saintes pudeurs" — för någon dag. Där lefver hon en veckas evighet med sin älskade, utan att minnas att det finns en värld utanför, tills polismästare och politiebetjänter hårdhänt nog påminna henne därom, då de i lagens namn arrestera kastilianen. Samma högförräderimål, som sopar bort hennes svärmiskt dyrkade namne Magdalena Rudenschöld, tar bort den lilla Magdalenas Don Miguel, och verkligheten kommer tillbaka, svartare och grymmare än någonsin. För denna Magdalena blir så Fredrique Löf — af hämnd för att Magdalena kommit henne i vägen för en flyktig, men därför icke mindre het nyck — bödeln, så som en annan blifvit det för Magdalena Rudenschöld af personlig hämnd och otillfredsställd lust.

Pellerins Växt-Margarin

ersätter det finaste mejerismör.

I en viss parallellism har förf. dragit upp de två Magdalenornas yttre öden, likheten sträcker sig äfven till en inre frändskap. Hos Magdalena Rudenschöld finns samma oändliga hängifvenhetskänsla som hos den lilla Magdalena, hon är mindre Armfelts än kärlekens viljelösa verktyg. Politikens ränker, hela det farliga spelet, det är inte där hon gör sin insats. "Lifvet var han och han var lifvet", något annat finns inte för henne.

Behandlad som historisk person kunna kanske invändningar göras mot Magdalena Rudenschöld sådan hon möter oss i Jane Gernandt-Claines bok, som en af denna författarinns hängifvet älskande kvinnogestalter är hon typisk — och tjusande. Hennes bild etsar sig in i minnet så som man ser henne i bokens första kapitel, då hon en strålande julidag vandrar i en af Drottningholms långa lindalléer vid Armfelts sida. Schäferhatten skuggar öfver det mjuka ansiktet, som ramas in af de pudrade lockarna, hennes ögon äro stora och som dunkla violer, med en darrande ömhet i blicken, när hon ser på sin vän, den stela hofdräkten smyger nästan smidigt kring hennes smärta gestalt. I alléns skuggade dager, där luften är tung af de otaliga, hvita blomknippenas doft, jonglera de två med lätta, lekande ord, under hvilka det bränner hett af tillbakaträngd lidelse. "Du är en ängel, farligare än den lede", hviskar Armfelt ned emot henne.

Det är något år senare, som Magdalena Rudenschöld kastar sig framstupa utför trappstegen till skampålen vid Riddarholmskyrkan, när rackardrängen vill sätta järnhalsbandet kring hennes nacke.

Samma dag låter Jane Gernandt-Claine den andra Magdalena kasta sig ut genom ett fönster i Stora Hoparegränd, "buren af det stora förbarmandet" bort från ett lif, som hon icke längre kan lefva.

Lätt utkastade och rörligt tecknade scener, med åtskilliga väl träffade figurer från det eftergustavianska Stockholm, bilda ram kring de två Magdalenornas öde.

Ellen Kleman.

Fredrika Bremers bild. Kalender utgifven af *Sigrid Leijonhufvud* och *Ellen Kleman*. P. A. Norstedt & Söners förlag, Stockholm. Kr. 2.25.

Hvilken förtjusande bok, säger man sig ovillkorligen strax som man tager den i sin hand och lägger märke till pärmens prydliga snirklar och gammaldags bokstäfver — som verka illusoriskt 1830-tal — likaså de intagande små bilder i silhuetmanér, som utgöra öfver- och slutstycken till hvarje kapitel. Och hvilken förtjusande bok, säger man sig åter, när man lagt ihop den och i minnet dröjer vid hvad den gifvit af lefvande syner och blid stämning.

Söker man analysera denna stämning, så finner man att den är af ett likartadt slag med den som slog en till mötes ur "I solnedgången" — Anna Geetes vackra bok om E. G. Geijer. Där finnes i själfva verket en likhet emellan dessa två personligheter: E. G. Geijer och Fredrika Bremer — den likheten nämligen, att de gifva oss ett så starkt och samladt intryck af ro, af harmoni. Det är just

icke många svenska genier, som ge det intrycket! Men dessa två människor voro af det slaget att man ej kan låta sin tanke dröja vid dem utan att den liksom badar sig i klarhet och ro. Där var ju den stora skillnaden emellan dem, att den ena var ett lifvets söndagsbarn, som fått sin solljusa naturell i faddergåfva och knappast tyckes ha behöft mycket kämpa för att behålla den, medan den andra måste genom mycken strid och smärta kämpa sig fram till harmoni. Men i alla fall — se vi på deras lif och verksamhet i sin helhet, få vi af båda ett intryck af kraft, som samlar sig om höga mål, af godhet, som ej blott vill men också verkar för andras väl, af klarhet och fromhet, som anar Guds ordning i tillvaron och glad böjer sig för densamma — korteligen allt detta som vi kalla harmoni.

Det är ett flertal författarinnor som arbetat för att åstadkomma föreliggande bok. Stommen till densamma bildas dock af en hel del hittills otryckta saker af Fredrika Bremer själf. Där finnas brottstycken ur en resedagbok från den stora resa, som den Bremerska familjen under Fredrikas ungdom företog — denna högtidliga resa i två fyrspända resvagnar, där hela stelheten och despotismen från Årstahemmet följde med.

På det hela torde nog denna resa på Fredrika ha gjort ett intryck af att "forslas på fångskjuts förbi stora fria världens härligheter", men hennes iakttagelser äro det oakadt vakna och pigga, hennes stil är målande, och de brottstycken ur reseboken, som här meddelas, ha sitt stora intresse ej blott därför att de redan låta oss skymta lejonklon hos den blifvande stora författarinnan utan också helt objektivt genom de inblickar de ge oss i reselif och förhållanden under en tid, som redan tyckes oss så aflägsen. Bland annat få vi en skymt af den stackars afsatte konung Gustaf Adolf, som på den tiden vistades i Basel; vi få höra litet ur det beställsamma stadsskvaller, som omger honom: att han friat till en af stadens unga damer och fått korgen, att han varit i delo med polisen, att han betraktas som "litet vriden" m. m.

I bokens följande kapitel få vi en vacker liten dikt af Fredrika Bremer och en hel serie bref till Malla Sifverstolpe, af hvilka framgår att det till stor del var Fredrikas välvilliga intresse, som dref Malla att fortsätta sitt stora memoarverk, sedan hon redan börjat misströsta därom. Det är för öfrigt många både roande och rörande inblickar i Fredrikas lif och känslö- och tankevärld, som vi få genom dessa bref.

Af bokens båda utgifvarinnor märkes: en särdeles vacker dikt, Spinnerskan, af Sigrid Leijonhufvud, och af Ellen Kleman en stämningsmättad skildring af Årsta, med allt hvad af minnen det rymde för Fredrika Bremer — barndoms- och ungdomsminnen, mestadels vemodiga, minnen från en verksam och lycklig medelålder och till sist ålderns ro, då hon hvar dag tackar Gud för hvad hon fått af lifvet.

En betagande liten skildring af K. J. ger oss i få ord det centrala i den stora "Vandrerenskans" sökande och finnande på denna jord. Och i mycket läsvärda studier behandlar Lotten Dahlgren olika porträtt af Fredrika och hvad de säga oss, Hilma Borelius "Vägen till Hertha", där

Saisonyheter i största urval
Dräkter & Kappor Billiga priser

SIGRID HANSÉN.

29 Västerlånggatan, Drottninggatan 53.

Nyheter

i Moderna Eleganta Garneringsspetsar, Plisséer
stort urval Spetstyger

De Förenade Spetsfabrikernas Försäljningslokal
Grefthuregatan 13 (Hörnbutiken)

vi påminnas om huru den stora författarinnan först småningom nådde fram till den åskådning af kvinnofrågan hon i nämnda bok framställde, och Emilia Fogelklou Hertha — en fin analys af denna bok, hvilken var Fredrikas stora offergåfva till sitt kön, den bok där hon gladt offrade sin popularitet som författarinna för att hjälpa fram de förtryckta och svaga.

Så finnes där också i boken ett bidrag, som i viss mån faller utom ramen — en skildring af en annan kvinna, en nu lefvande kvinna, som aldrig känt Fredrika Bremer. Men några väl funna, hjärtevarma uttalanden af Fredrika, som föregå skildringen af Mathilda Wrede, gifva sammanhang åt det hela, och när man säger att det är Selma Lagerlöf, som meddelat denna skildring af en märklig finsk kvinna, så förstår man att den högst väsentligt ökar bokens värde. Det är några gripande bilder, mästerligt framställda, ur denna kvinnas lif, som i Finland är så högt vördad och som väl förtjänar att bli känd — och måhända gifva impulser — också i Sverige.

Allt som allt, det är en bok som väl förtjänar att uppmärksammas och som utan tvifvel också kommer att blifva mycket uppmärksammad i bokmarknaden.

Anna Maria Roos.

Kvinnornas namninsamling i Stockholm. Från och med denna månad kunna medlemmar i F. K. P. R. arbeta för namninsamlingen med "fria listor", d. v. s. oberoende af roteindelningen insamla namn på arbetsplatser och bland bekanta. Listor jämte tryck till utdelning erhålles å namninsamlingsbyrån, Lästmakaregatan 6, 3 tr. Stockholm. Se vidare annons i dagens nummer.

Arbeta för namninsamlingen!

Tag listor och insamla namn på arbetsplatser och inom bekantskapskretsen!

**GYNNA DAGNYS
ANNONSÖRER!**

Textilutställningen i Nordiska Kompaniet.

Tyra Grafström.

Måndag—onsdag förliden vecka hade Nordiska Kompaniet i Stockholm sin höstutställning af handarbetad textilkonst. Ehuru denna utställning kvantitativt ej var så synnerligen stor, bar den som sedvanligt prägel af den konstnärliga ledarens, fru Tyra Grafström, säkra smak att tillgodose de numera högt drifna fordringarna på textilföremål för eleganta rumsinteriörer.

Som det i Dagny framhållits i en utställningsanmälan förra året är spetssyning den konstskicklighet som i Kompaniets textila verksamhet speciellt tillvaratagits och utbildats, och är härvid fru Starck-Liljenberg det bärande namnet. Fru Liljenberg framvisade på den nu avslutade utställningen flera utsökta spetsarbeten, bland hvilka främst må nämnas ett par bris-biser — korta fönsterförlängningar —, komponerade i spetsyning och hålsöm till en synnerligen vacker helhet, några dukar och några särdeles elegant ljusbeklädnader.

På konstbroderiets och väfnadernas område voro utställarna: Annie Frykholm, Märta Cristerson, Agnes Sutthoff, Ingrid Gustafsson och Signe Aspelin.

Annie Frykholm hade ett par stolsbeklädnader i haute-lisse, färgerna beige, gråviolett och rosa, hållna i den för konstnärinnan säregna mjuka färgskalan samt flera utmärkt vackra kuddar.

Märta Cristerson utställde en handväfd flossamatta — 22 kvm. — i grått, svag lila, rött och blått, och en för samma interiör beställd ottoman i gråblått, väfd i svenskt linnegarn med motiv hämtadt från Annie Frykholms nyssnämnda stolsbeklädnader, vidare flera mycket vackra fönsterförlängningar, hvaribland ett i gult siden och ett i djuprött med broderier i guldfärg, detta senare afsedt för matsal i gyllenläder.

Fru Agnes Sutthoff hade komponerat ett par gröna sidenförlängningar med rikt och dekorativt broderi samt en smakfull kudde med tulpaner och påfågelsögon.

Fröken Ingrid Gustafsson utställde ett mycket vackert fönsterförlängning i mjukt beigefärgadt råsidan med motiv och färger efter gammalt ostindiskt porslin samt en ganska originell skrifrumsbordduk med ornament i svart och rödbrun lila.

Fröken Signe Aspelin hade en luft hvita gardiner med hålsöm samt en bordduk i rött siden med gult och grönt broderi.

Dessutom framvisade utställningen i likhet med föregående en rikhaltig samling hvita gardiner samt andra broderier i vitt.

B. H.

Notiser.

Kvinnorna och Årsta-utställningen. Förutom den på annat ställe i dagens nummer omnämnda festen på Grand Hotel i Stockholm till förmån för Årsta-utställningen ha i Stockholm och dess närhet flera soaréer i samma syfte

anordnats: af Stockholms kvinnoklubb, af Föreningen kvinnor i statens tjänst, i Lidingö villastad, Brevik och Djurs-holm.

Af hvad som gjorts på annat håll är oss bekant, att en soaré anordnats i Falun den 22 dennes och att Selma Lagerlöf där lofvat uppläsa någon af henne ännu opubli-cerad sak, vidare att fester gått af stapeln i Lund, Båstad, Håstveda, Gnesta och Motala.

Kvinnlig ordförande i pensionsnämnd. I Boo socken, Värmdön, sitter fröken Margareta Cronstedt som ordföran-de i pensionsnämnden.

Årsta-affischer. Affischer till Årsta-fester kunna erhål-las från Årsta-utställningens byrå, Träd-gårdsgatan 4, Stockholm.

Insänd litteratur.

P. A. Norstedt & Söners förlag, Stockholm: **Fredrika Bremers bild.** Kalender utgifven af *Sigrid Leijonhufvud* och *Ellen Kleman*. — **Dramatiska bagateller** af *Sigrid Kruse*.

Albert Bonniers förlag, Stockholm: **Jean-Christophe.** II. Morgonen. Öfversättning från franskan af *Louise Åkerman*. — **Timmerdalen.** En historia om kultur. IV. Ungdom. — **Dikter.** Af *Christian Günther*. — **Visor i byn.** Af *Matts Magni Granström*. — **Stormyrstösen.** Folkskådespel i fyra akter efter Selma Lagerlöfs berättelse "Tösen från Stormyrtorpet". Af *Bengt Fredgren* och *Selma Lagerlöf*. — **68 sätt att tillaga vildt.** Af *D. F.* — **Tryggen.** Af *Christian Gierlöff*. Öfers. från norskan af *Célie Brunius*.

Folkskolans Barntidnings förlag, Stina Quint: **Guld-slottet.** Barnens julbok innehållande sagor och berättelser af *Lisa Lundh*, *Helena Nyblom*, *Jeanna Oterdahl*, *Alfred Smedberg*, *Julia Svedelius*, *Elise Söderlund*, *Anna Wahlenberg* och *Harald Östenson* samt talrika illustrationer af framstående svenska konstnärer. — **Tummetott.** Sagor af *Harald Östenson* och *Hjalmar Bergman*. Med illustrationer af *Carl Althin* och *Gisela Henckel-Trapp*. — **Rosengull.** Sagor af *Helena Nyblom* och *Martina Wallqvist*. Med illustrationer af *Aina Stenberg-Masolle* och *Carl Althin*. — **Rid-daren af guldkorset.** Sagor af *Ingeborg Sundström*, *Alfred Smedberg* och *Hjalmar Bergman*. Med illustrationer af *Edw. Berggren*, *Karl Hultström* och *Elsa Hagström-Ericson*. — **Trisse.** Barnens egen julklapp. Sagor af *Julia Svedelius*, *Valter Stenström* och *Agnes Magnell*. Med många illustrationer. — **Lilleputt.** Barnens lilla julbok. En samling sagor och berättelser af *Hedvig Indebetou*, *Jeanna Oterdahl*, *Alfred Smedberg*, *Valter Stenström*, *Julia Svedelius* och *Anna Wahlenberg*. Med många illustrationer. — **Jul-klappen 1913.** Tjugondeförsta årgången, utgifven och redigerad af *Stina Quint*.

Söderström & C:o förlagsaktiebolag, Hälsingfors: **I herrskapshus.** En tjänarinns minnen af *Mathilda Ljung-Dahl*.

Gyldendalske Boghandel, Nordisk forlag: **Min Livs-anskuelse.** Af *Johannes Jørgensen*.

Svensk Läraretidnings förlag, Stockholm: Barnbib-lioteket Saga. **Pärlbandet** af *Ellen Lundberg*. Med original-illustrationer af *Aina Stenberg-Masolle*; **Lilla Nelly** efter Charles Dickens. I förkortad öfversättning af *Hugo Gyllander*. Med originalillustrationer af *V. Andrén*; **Tyska folksagor** samlade och bearbetade af *Sigrid Elmblad*. Med teckningar af *Ingeborg Ud-dén*, *Brita Ellström* m. fl.; **Den heliga Genoveva.** Efter legenden af *Henning Wendell* och *Hugo Gyllander*. Med originalteckningar af *Edward Berggren*. — **Fågel blå.** En barnkalender utgifven af Jultomtens redaktion. Sextonde årgången 1913. — **Titelti-Ture.** Sagor och berättelser af *Henrik Wrangé*, *Hanna Wijnladh* m. fl. Med 10 teckningar af *Signe Kock* och *Signe Jansson*. — **Silfver-hvit.** Tilläggshäfte till Saga 1913. — **Sagas julbok.** Tilläggshäfte till Saga 1913. — **Jultomten.** Skolbarnens jultidning. Tjugotredje årgången. — **Tumeliten.** Jultidning för smått folk. Nittonde år-gången. — **Skuggbilder** eller den lilla silhuettboken. Af *Johan Lecksell*. Med text af *Fabrör Stork*. I. o. II.

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halfta priset eller 7½ öre pr mm.)

19-årig flicka

från godt hem, van att deltaga i förekommande göromål, önskar på nyåret komma till bättre, vänlig fam-ij för att hjälpa till med före-kommande arbete. Har genomgått hushållsskola. Någon lön önskvärd. Svar emotes tacksamt till »Fam-iljemedlem M. U.», Fagerhult p. r., Kalmar län.

Hushållsuvan

bättre flicka

önskar plats i finare familj, eller förestå något mindre hushåll, helst i Stockholm. Svar till »24 år», Mariestad pr. r.

Lärlarinna

önskar under ferierna 10/12—15/2 plats på herregård att läsa med barn i vanliga småskoleämnen. Är äfven villig att deltaga i förekom-mande hushållsgöromål. Svar till »Smäländska», Nye, p. r.

En bättre

landtbrukaredotter önskar plats i finare familj. Är något kunnig samt har genomgått husmodersskola, Svar till »Familjemedlem», Östgö-ta Correspondentens kontor, Lin-köping.

Som husmors

verkliga hjälp i godt hem där jungfru finnes sökes från 1 febr. eller senare, plats af bättre, hus-hållsuvan flicka. Godt betyg från husmodersskola. Lön önskas. Svar till »Familjemedlem», Vadstena p. r.

Husföreståndarinneplats

önskas af bildad yngre dam, att utan jungfru förestå mindre hem. Svar »Änkefru X. Y.», Allm. Tid-ningskontoret, Gust. Ad. Torg, Stockholm.

Lärlarinna

med goda betyg och flera års praktik önskar plats i familj. Event. deltaga i inomhus förekommande göromål. Svar till »E. E.», Halm-stad p. r.

Väl meriterad små-skollärlarinna

önskar plats, helst i folkskola. Sju års undervisningsvana. Fina tjänst-göringsbetyg, äfven från folkskola. Särskild god förmåga i sång, musik, slöjd och gymnastik. Svar till »Sång och musik», Boden.

LEDIGA PLATSER.

Föreståndarinnebefatt-ningen

vid Schwerin-Hagbergska Barnhem-mets Hushållsskola sökes hos Sty-relsen före den 1 nästa dec. Lön 500 kronor samt fritt vivre. Sökande, helst fackskolebildad, skall vara undervisningsvan och kunnig i matlagning samt väfnad och sömnad. Elevernas ålder 16—18 år. Tillträdestid 1 jan. 1914. Söderköping den 3 nov. 1913. *Styrelsen för Schwerin-Hagbergska Barnhemmet.*

Lärlarinnetjänsten

vid fasta förenade folk- och småskolan vie Åboö, Ripsa församling, Södermanlands län, sökes inom 60 dagar från första kungörandet i Post- och Inrikes tidningar hos skolrådet i Ripsa. Lön enligt lag. Barnantalet litet.

Vikarie sökes för vårterminen. Ripsa, Vallhalla. den 10 nov. 1913. *Skolrådet.*

Vikariat

för lärlarinna eller lärare vid fasta folkskolan i Storvik för instundande vårtermin, som börjar den 15 jan. 1914, sökes hos skolrådet i Råby-Rönö, adress Larslund, före den 10 december detta år. Den kontanta lönen utgår efter 900 kr. pr. år.

Lärlarinnetjänsten

vid Stenbäckens småskola i Fäged kungöres ledig till ansökan före 1 januari 1914. Stor, vacker träd-gård, likaså bostad. Lön enligt lag.

Fägeds skolråds ordförande.

Skolköklärlarinnebefattningen

vid folkhögskolan och landthushålls-skolan på Vendelsberg förklarar härmed ledig till ansökning. Tjänst-göring från och med maj till och med okt. Lönen är 700 kr. jämte fri bostad och kost. Ansökan, ställd till skolstyrelsen, torde före den 10 nästa dec. insändas till under-teknad, skolföreståndare, under adr. Mölnlycka

Oskar Lundgren.

Undervisningsvan lärlarinna kompetent att läsa upp en 10-årig gosse i II event. III klass, sökes till nyåret. Närmare meddelas af Jägmästare von Schönberg, Puge-rup, Snogeröd

Lärlarinna

som är villig att undervisa 2 gos-sar i första förberedande klass äfvensom tillse dem erhåller den 15 jan. god plats om betyg och foto sändas till Grefvinnan Bonde, Bosjökloster, Snogeröd, Skåne.

Sjuksköterska

önskas senast den 1 dec. för Säffle köping och By förs. Lön: 65 kr. pr. månad jämte bostad och ved-brand. Ansökan sändes till folk-skoleinspektör Gunnelius, Säffle.

HUSMODERSSKOLAN I KARLSTAD

börjar sin fjortonde termin den 24 Januari 1914 med följande kurser:
1-årskursen omf. matlagning, bakning, konservering, linne- och klädsömnad, trädgårdsskötsel, barnavård, (teoretisk och praktisk) m. m.

Halfårskursen omf. matlagning, bakning och sömnad m. m.
6-veckorskursen omf. matlagning och bakning. Helinackorledning erhålles inom skolan. Tidsenliga lokaler. Värmeledning, elektriskt ljus, badrum. Prospekt på begäran. Telefon 8 12.

Nancy Enwall.

ROHTLIEB & COMP.

Innehafvare:

Öfversättarinnan Emilie Kullman.

Kontor:

Nybrogatan 26, Stockholm.

Prima Anthracit i olika krossningar.

Hushållskol, Cokes,

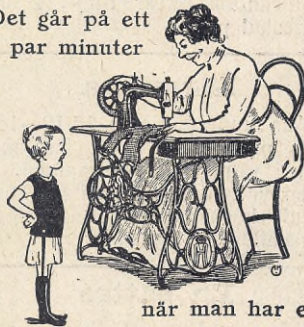
Marie-Briketter till billigaste priser.

Riks. Tel. 40 62. Allm. Tel. 78 39.

Åberopa alltid
 annonserna i
DAGNY!

Lugna dej, pojke!

Det går på ett
 par minuter

när man har en

**husqvarna
 Symaskin.**

Förmånliga afbetalningsvillkor.

Vid behof af
KNIFVAR
 Tänk såväl på kvalitén som priset!
 Ett stort sakkunnigt urval finnes hos

G.R. FEYCHTING
 STOCKHOLM

46 DROTTNINGGATAN
 Stockholms första Eskilstunabod.
 Välsorterad lager af metallvaror.

Collan-Oljan,

världens förnämsta läderpreservativ, gör skodonen *absolut vantäta* och *minst dubbelt varaktiga*. Finnes öfverallt å 0: 75 och 1: 25 pr flaska.

A.-B. COLLAN-OLJE-FABRIKEN, T. OLSEN, Stockholm.

För kapitalister, särskildt fruntimmer, har det länge varit ett önskningsmål att kunna öfverlämna värden af sina värdepapper och skötseln af sina affärer åt någon person eller institution, som med absolut säkerhet förenade punktlighet och noggrannhet i utförandet af det anförtrodda uppdraget äfvensom prisbillighet. En sådan institution är

Stockholms Enskilda Banks Notariatafdelning
 (Lilla Nygatan 27, expeditionstid 10—4),

som under garanti af Stockholms Enskilda Bank åtager sig vård och förvaltning af enskilda personers och kassors värdepapper.

Exempel 1. Om en person hos Notariatafdelningen deponerar obligationer, inkasserar Notariatafdelningen vid förfallotiderna kuponger och tillhandahåller deponenten influtna medel. Vidare efterser Notariatafdelningen utlottningar af obligationer och underrättar deponenten i god tid, ifall en denne tillhörig obligation blifvit utlottad, samt lämnar förslag till ny placering af det ledigblifna kapitalet.

Exempel 2. Om inteckningar deponeras hos Notariatafdelningen, underrättar Notariatafdelningen gäldenären därom att räntorna å inteckningarna skola till afdelningen inbetalas, hvarefter de medel, som inflyta, till deponenten redovisas. Vidare tillser Notariatafdelningen, att inteckningarna blifva i vederbörlig tid förnyade. Om en hos afdelningen deponerad inteckning genom underlåten förnyelse skulle förfalla, ersätter Stockholms Enskilda Bank därigenom uppkommen skada.

Förvaringsafgift: 50 öre för år per 1,000 kronor af depositionens värde, dock ej under två kronor.

A. B. Nordiska Kompaniet.

**Textilafdelningen Thyra Grafström
 Stockholm.**

Permanent utställning af färdiga och påbörjade arbeten samt material. Råd vid inredning af våningar m. m.

Undervisning

i Italiensk spets- och annan konstsöm.

Ständigt på lager därtill hörande material:
 Svensk, Fransk och Bömisk Spetstråd.

--- Rikt urval af Spetsmönster. ---

**Kvinnliga
 arbetsområden.**

Utbildningskurser m. m.
 Muntliga och skriftliga
 upplysningar genom

**Fredrika-Bremer-
 Förbundets Byrå,**
 48 Klarabergsgatan.

**Föreningen för Kvinnans Politiska Röst-
 rätt i Stockholm.**

Namninsamlingsbyrå, Lästmakaregatan 6 3 tr., A. T. 10133, öppen hvardagar kl. 2—5 e. m., måndagar och onsdagar äfven kl. 6—9 e. m.

OBS! Listor utlämnas numera äfven till icke besökare.

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Ny aflöningstyp.

Från världens rösträttsfält. Af Ellen Wester.

Årsta-kommitténs soaré i Stockholm.

Jane Gernandt-Claine: Magdalena Rec. af Ellen Kleman. —

Fredrika Bremers bild. Rec. af Anna Maria Roos.

Textilutställningen i Nordiska Kompaniet. Af B. H.

Notiser.

Insänd litteratur.

**Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt
 eller bokhandel.**